

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет**

**Надбання сучасної епідеміології
та біостатистики як запорука покращання
громадського здоров'я в Україні**

*Матеріали науково-практичної конференції
(з нагоди 120-річчя від дня народження З.А. Гуревича,
видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри
соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ)*

18 квітня 2019 року

Харків
2019

УДК 614.4:519.22/.25(477)

Н17

Редакційна колегія: Огнєв В.А., Мельниченко О.А., Сокол К.М., Чухно І.А.

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 4 від 18.04.2019 р.

Н17 Надбання сучасної епідеміології та біостатистики як запорука покращання громадського здоров'я в Україні: матеріали науково-практичної конференції (з нагоди 120-річчя від дня народження З.А. Гуревича, видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ), 18 квітня 2019 р. Харків, 2019. 127 с.

УДК 614.4:519.22/.25(477)

© Харківський національний
медичний університет

ПРИВІТАННЯ

**ректора Харківського національного медичного університету,
члена-кореспондента Національної академії медичних наук України,
заслуженого лікаря України, д.мед.н., проф. В.М. Лісового
учасникам науково-практичної конференції
"Надбання сучасної епідеміології та біостатистики як запорука
покращання громадського здоров'я в Україні" (з нагоди 120-річчя
від дня народження З.А. Гуревича, видатного соціал-гігієніста,
завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ)**

Шановні учасники конференції, науковці та студентство!

Щиро радий вітати Вас на науково-практичній конференції, присвяченій 120-річчю від дня народження З.А. Гуревича, видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я Харківського медичного інституту (нині – кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету), діяльність якої спрямована на забезпечення майбутніх лікарів необхідними знаннями та навичками з питань демографії з медичною статистикою, соціальних хвороб, організації охорони здоров'я.

Зіновій Анатолійович Гуревич (1898–1985 рр.) був талановитим лікарем, який намагався впроваджувати передові наукові розробки задля покращання здоров'я населення. Проте справжнім джерелом його заслуженого авторитету стали 50 років плідної викладацької, методологічної, наукової та адміністративної діяльності у Харківському медичному інституті (далі – ХМІ), де З.А. Гуревич пройшов шлях від асистента до завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ.

Численні спогади його студентів свідчать про ґрунтовну теоретичну базу, цікаві приклади з практики та високу педагогічну майстерність, з якою майбутнім лікарям прищеплювали інтерес до соціальної гігієни та організації системи охорони здоров'я. Донині в бібліотеці ХНМУ збереглись його методичні розробки (передусім, "Програма викладання соціальної гігієни в медичних ВНЗ України", "Практикум із санітарної статистики").

З.А. Гуревич докладав чимало зусиль для розвитку вітчизняної медичної науки. Він є автором понад 100 наукових праць (у т.ч. 14 монографій), присвячених вирішенню різних проблем соціальної гігієни (статеве життя, венеричні захворювання, алкоголізм, поліомієліт та ін.). Саме за його ініціативи, починаючи з кінця 1950-х рр., на кафедрі почали проводитись численні соціально-гігієнічні дослідження серцево-судинних захворювань. Упродовж усього часу роботи на кафедрі З.А. Гуревич приділяв значну увагу підготовці науково-педагогічних кадрів, завдяки чому під його керівництвом були підготовані й успішно захищені 33 дисертації (у т.ч. 5 – на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук).

Не можна применшувати й організаторські здібності З.А. Гуревича, який за сумісництвом обіймав посаду завідувача відділенням 2-ї неврологічної лікарні Центрального психоневрологічного інституту (1928–1937 рр.), а також завідувача науковим відділом при заступникові директора ХМІ з наукової та навчальної роботи (1940–1941, 1946–1948 рр.), професор НДІ загальної та невідкладної хірургії (1976–1983 рр.). Проте, найбільшим надбанням є той факт, що він довше за інших (1933–1974 рр.) очолював кафедру.

Нині кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я і культурології докладає чимало зусиль не лише для збереження традицій, зокрема закладених З.А. Гуревичем, а й для покращання іміджу кафедри. Запорукою цього є колектив професіоналів, у складі шести докторів і сімнадцяти кандидатів наук, котрі забезпечують якісне викладання навчальних дисциплін (передусім, за рахунок використання у навчальному процесі новацій світової науки та власних наукових розробок). Співробітники кафедри є виконавцями госпрозрахункових та ініціативних науково-дослідних тем, а також авторами численних монографій, об'єктів інтелектуальної власності (патентів, авторських свідоцтв), методичних рекомендацій з впровадження результатів НДР, публікацій у фахових виданнях, виступів на наукових комунікативних заходах та ін. Провідні науковці кафедри здійснюють успішне керівництво аспірантами та докторантами, а також беруть активну участь у роботі спеціалізованих вчених рад з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук.

Для Харківського національного медичного університету наука є одним із пріоритетних напрямів діяльності, а тому проведення цієї науково-практичної конференції є не лише даниною пам'яті видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ З.А. Гуревича, а й запорукою подальшого покращання іміджу ХНМУ та професійного розвитку його співробітників, можливістю як для знаних, так і молодих учених розширити професійні контакти, оприлюднити результати власних наукових досліджень, обмінятися надбаннями сучасної епідеміології та біостатистики як запоруки покращання громадського здоров'я в Україні.

Щиро вітаю всіх учасників конференції та бажаю творчого натхнення, конструктивних дискусій та результативної співпраці.

Ректор

В.М.Лісовий

вища, хімізацією сільськогосподарського виробництва та продуктів харчування, накопиченням ксенобіотиків тощо [4, с. 207–220]. Наведені факти стали передумовою виникнення екологічної епідеміології, яка займається вивченням екологічних умов і ризиків для здоров'я людини і її існування. Моніторинг інфекційних і неінфекційних хвороб базується на отриманні оперативної інформації про їх розповсюдження й захворюваність населення за відповідними категоріями, клімато-географічні та соціально-економічні умови виникнення певних нозологічних форм тощо. Завдяки появі надійних і оперативних засобів передачі інформації поінформованість населення, відповідних органів і служб систем охорони здоров'я значно підвищилися. Завдяки засобам телекомунікаційного зв'язку стало можливим практично з будь-якого куточку планети або з космосу застосувати епідеміологічні дослідження, за необхідності в реальному часі (телеепідеміологія). Сплав епідеміології та фармакології став основою виникнення фармакоепідеміології та її складової – фармаконагляду. Клінічні дослідження нових винайдених медичних препаратів передують їх появі на ринку ліків, дозволяють встановлювати ефективність і виявляти можливі побічні ефекти на етапі застосування, для чого використовується епідеміологічний метод класичної епідеміології. Нові розділи сучасної епідеміології існують у тісному поєднанні з класичною епідеміологією та розвиваються паралельно зі змінами у суспільстві, соціально-економічними та змінами навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org> (дата звернення: 29.03.2019)
2. Тітов М.Б., Герасун Б.А., Шевченко Л.Ю. та ін. Інфекційні хвороби: підручник / за ред. М.Б. Тітова. Київ: Вища школа, 1995. 567 с.
3. Брико Н.И. Парадигма современной эпидемиологии. Медиоаль. 2014. № 3. С. 8–36.
4. Лобзин Ю.В., Белозеров Е.С., Беляева Т.В. и др. Очерки общей инфектологии. Элиста: ЗАОр НПП «Джангар», 2007. 384 с.

ПОКРАЩАННЯ ЯКОСТІ ЖИТТЯ У ЖІНОК МЕНОПАУЗАЛЬНОГО ВІКУ З УРОГЕНІТАЛЬНИМИ РОЗЛАДАМИ

Щербина І.М., Нагула Л.О., ХНМУ, Харків

У зв'язку зі зміною демографічної структури суспільства з кожним роком збільшується кількість жінок, які вступають в період менопаузи. В середньому тривалість менопаузального віку триває 33 %, тобто більше ніж третину свого життя жінка проводить в стані дефіциту жіночих статевих гормонів, це призводить до порушення ендокринної рівноваги в організмі жінки, викликаючи тим самим приливи, роздратування, безсоння, урогенітальні порушення. Всі ці по-

казники свідчать про необхідність пошуку цілого ряду медичних і соціальних засобів по захисту здоров'я, збереженню працездатності та покращення якості життя жінок пери- та менопаузального віку [2, с. 385].

В останні роки в клімактеричний період збільшилась проблема урогенітальних розладів, що пов'язано з їх негативним впливом на якість життя жінок менопаузального віку. Частота розвитку вікових урогенітальних розладів становить 30 %. Урогенітальні розлади – це симптомокомплекс вторинних змін, які пов'язані з розвитком атрофічних та дистрофічних процесів в естрогензалежних тканинах і структурах нижньої третини сечостатевого тракту, сечовому міхурі, уретрі, піхві, у зв'язках малого тазу та м'язах тазового дна. Розвиток урогенітальної атрофії пов'язують з незворотними віковими метаболічними змінами. Піхва, уретра, сечовий міхур і нижня третина сечоводів мають єдине ембріональне походження та розвиваються з урогенітального синусу. Це пояснює наявність рецепторів до естрогенів, прогестерону та андрогенів в м'язах, слизовій оболонці, судинних сплетеннях піхви, сечового міхура, уретри, також в м'язах і святковому апараті малого тазу. Переважно розвивається атрофічний вагініт і розвиток атрофічного цистоуретрита з явищами порушення контролю сечовипускання [1, с. 282]. Атрофічний вагініт виникає в результаті естрогенного дефіциту та характеризується витонченням слизової оболонки піхви, зменшенням продукції глікогену епітеліальними клітинами, зменшенням або повною відсутністю лактобацил, підвищенням піхвого рН. До проявів атрофічного цистоуретриту відносять подразнюючі симптоми: часте, болюче сечовиділення, збільшення позивів сечовипускання, стресорне нетримання сечі (при фізичному навантаженні, кашлі, чиханні, різких рухах), нетримання сечі без напруги. До обстеження жінок з розладами сечовипускання відносять: скарги жінок, проба Valsava, кашльовий тест, забір сечі на інфекцію та чутливість до антибіотиків, уродинамічне обстеження.

Встановлено, що естрогенний дефіцит є причиною розвитку урогенітальних порушень у жінок в клімактерії. Проблема лікування урогенітальних розладів неоднозначна. Акцент ставиться на тому, який вид замісної гормонотерапії рахується оптимальним. Замісна гормонотерапія урогенітальних порушень може включати в себе препарати, які мають як системну, так і місцеву дію. Призначення системної замісної гормонотерапії має відповідати урахуванню абсолютних і відносних протипоказань. При призначенні замісної гормонотерапії пацієнткам з урогенітальними порушеннями враховується мета відновлення нормального стану місцевих гормонозалежних структур нижніх відділів сечостатевої системи.

Список використаних джерел:

1. Calleja-Agius J., Brincat M.D. Urogenital atrophy. *Climacteric*. 2009. № 12. P. 279–285.
2. Gjelsvik B., Rosvold E.O., Straand J. et al. Symptom prevalence during menopause and factors associated with symptoms and menopausal age. Results of Norwegian Hordaland Women's Cohort study. *Maturitas*. 2011. Vol. 70. P. 383–390.

Секція 2. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА СУЧАСНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ	33
Огнєв В.А., Лісова Г.В., Белєвцова Я.С. «Сучасна епідеміологія» – розділ медичної науки та базова навчальна дисципліна	33
Ткаченко В.Г., Козько В.М., Меркулова Н.Ф. Вектори розвитку сучасної епідеміології	37
Щербина І.М., Нагута Л.О. Покращання якості життя у жінок менопаузального віку з урогенітальними розладами	38
Сокол К.М., Сидоренко М.О., Завгородній І.В. Аналіз надзвичайних станів і катастроф в Харківській області	40
Сокол К.М., Подрігало Л.В., Ровна О.О. Особливості моніторингу функціонального стану юних спортсменів	41
Мельниченко О.А., Безугла Л.В. Неконтрольований прийом лікарських засобів як загроза здоров'ю населення	43
Мельниченко О.А., Прокопенко І.В. Наслідки неналежного лікування позалікарняної пневмонії	46
Мельниченко О.А., Удовиченко Н.М., Ємченко В.І. Полеміка щодо співвідношення понять «стоматологічна допомога» та «стоматологічна послуга»	48
Міщенко М.М., Куряча О.П. Динаміка захворюваності населення України на туберкульоз за 1998–2018 рр.	50
Міщенко М.М., Міщенко О.М. Медико-соціальні проблеми пацієнтів з судинними захворюваннями головного мозку	52
Міщенко М.М., Момот А.А. Медико-соціальні аспекти поширеності гострого панкреатиту в Україні	53
Трегуб П.О., Арасланова Т.Р. Вплив інвалідності на соціально-економічні аспекти життя осіб з обмеженими можливостями	55
Трегуб П.О., Сердюк Ю.Д., Черненко Н.Г. Епідемічна ситуація відносно кору в Україні	57
Черненко І.І., Самохін Д.С. Проблеми соціальної роботи в Україні	58
Isaieva I., Karmazina I., Hloba N. Translational medicine: intersection between theory and practice	60
Martynenko N., Elsayed M. The negative and positive impact of modern technology and modern science on human life and health	62
Podpriadova A. Psychological aspects of cardiac rehabilitation of patients after myocardial infarction	64
Pomogaybo K., Nartey L. Stages of medical care for children with obesity and overweight	65
Zinchuk A., Rhea S., Zinchuk O. Medical and social aspects of mental disorders in children and adolescents	66

Наукове видання

**Надбання сучасної епідеміології та біостатистики
як запорука покращання громадського здоров'я в Україні**

матеріали науково-практичної конференції
(з нагоди 120-річчя від дня народження З.А. Гуревича,
видатного соціал-гігієніста, завідувача кафедри
соціальної гігієни та організації охорони здоров'я ХМІ)

м. Харків, 18 квітня 2019 р.

Відповідальний за випуск проф. В.А. Огнєв

Формат А5. Ризографія. Ум.-друк. арк. 9,4
Тираж 100 прим. Зам. № 18-33665

Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmu@mail.ru, izdat@knmu.kharkov.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавництв, видавців і розповсюджувачів видавничої продукції
Серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.